

TÜRK KIZILAY TOPLUM TEMELLİ GÇ PROGRAMLARI GEÇİM KAYNAĞINI GELİŞTİRME PROGRAMI

Yerel Halkın ve Mültecilerin
Tarım ve Hayvancılık Sektöründe
İstihdamı alıŐtay

SONUÇ RAPORU

TÜRK KIZILAY
TOPLUM TEMELLİ GÖÇ PROGRAMLARI
KONYA TOPLUM MERKEZİ

GEÇİM KAYNAĞINI GELİŞTİRME PROGRAMI ÇALIŞTAYI
SONUÇ RAPORU

Yerel Halkın ve Mültecilerin Tarım ve Hayvancılık Sektöründe İstihdamı

HAZIRLAYANLAR

Dr. Öğr. Üyesi Demet AKARÇAY ULUTAŞ

Tasarım ve Dizgi

Engin Aygün

Yayıncı:

Türkiye Kızılay Derneği

Ataç Sok. No: 32 Kızılay - Çankaya - Ankara

Basım Yeri:

Kültür Sanat Basımevi ve Reklamcılık Org. San.Tic. Ltd. Şti.

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi Zb7911

Topkapı - Zeytinburnu / İstanbul

Tel: 0212 674 0021

İçerikler

1. Giriş	3
1.1. Çalıştayın Amacı.....	5
1.2. Çalıştayın Kapsamı	5
2. Konya’da Yaşayan Mültecileri Sosyal ve Ekonomik Durumları ve Geçim Kaynağını Geliştirme ile İlgili Yaşadıkları Sorunlar Üzerine Genel Bir Değerlendirme	8
2.1. Suriye’deki İçsavaşın Etkisi	8
2.2. Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Profili	8
2.3. Hukuki Statü ve Kimliklendirme	9
2.4. Hukuki Statünün Getirdiği Haklar	10
2.5. Mesleki Eğitim	10
2.6. İzlenen Politikaların Değerlendirilmesi	11
2.7. Tarım ve Hayvancılık Alanında Mevcut Durum ve Yürütülen Çalışmalar	12
3. Grup Çalışmasına İlişkin Paylaşımlar	15
3.1. Sorunlar ve İhtiyaçlar	15
3.2. Çözüm Önerileri	23
4. Sonuç	25

1. GİRİŞ

“Yerel Halkın ve Mültecilerin Tarım ve Hayvancılık Sektöründe İstihdamı” konulu “Konya Toplum Merkezi Geçim Kaynağını Geliştirme Programı Çalıştayı” 25 Aralık 2018 tarihinde Türk Kızılayı Konya Toplum Merkezi öncülüğünde Konya’da gerçekleştirilmiştir.

Çalıştay’a 64 temsilci katılmıştır (EK). Çalıştay kapsamında yer alan oturumlarda ve grup çalışmalarında ele alınan konular, paylaşımlar, katılımcıların konuşmaları, katılımcılara kayıt altına alındığı bilgisi verilerek raportörler tarafından yazılı olarak tutulmuş ve kayıt cihazları aracılığıyla da ses kayıtları alınmıştır.

Çalıştay programının içeriği, 09.30’da Konya Toplum Merkezi Yöneticisi Merve Renan Türkkulu tarafından çalıştayın amaç ve hedeflerinin belirtilmesi ile başlamıştır. Türkkulu, 2016 yılında faaliyete geçen Türk Kızılayı Konya Toplum Merkezinin yerel halkın ve mültecilerin güçlendirilmesine yönelik koruma, sağlık, psikososyal destek, sosyal destek ve geçim kaynağını geliştirme faaliyetlerine devam ettiğine ve özellikle 2011 yılının Mart ayında başlayan Suriye iç savaşı nedeniyle Türkiye’ye doğru yaşanan göç hareketinin yoğunluğundan bahsetmiştir. Bu noktada, ülkemizde mevcut olan 1 milyondan fazla diğer ülkelerden gelen mültecilere Suriyelilere yönelik olarak bireysel güçlendirmenin önemine vurgu yapmıştır. Program, Konya Tarım İl Müdürü Seyfettin Baydar’ın açılış konuşmalarıyla devam etmiştir. Baydar, Suriyelilere yönelik mesleki eğitim konusunda ciddi projeler yürüttüklerini belirterek Konya Tarım İl Müdürlüğü olarak özellikle Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü destekli yedi ilde mesleki eğitim ve girişimcilik konusunda bireylere eğitimler verdiklerini ifade etmiştir. Bunun yanında, 2019 yılı içinde de Suriyeliler dahil tüm mültecileri de yeni projelerin hedef kitleleri olacağını altını çizmiştir. Bu anlamda, yerel halkın ve mültecilerin ortak sorunu olan istihdam ve tarım, hayvancılık alanlarında geçim kaynağının geliştirilmesi konulu bu çalıştayın özellikle tarım üretiminin geliştirilmesi ve insan kaynağının değerlendirilmesi açısından görülen değerinden bahsetmiştir. Tarım alanında mevcut kaynakların geliştirilmesi adına yapılacak çalışmalara ihtiyacın olduğunu belirten Baydar, Avrupa, Amerika, Kanada örneklerinden yola çıkarak bu alanda nitelikli insan gücünün gereğine dikkat çekmiştir. Bunun yanında, buğday, şeker, tohumculuğun % 40’nın, ayçiçeği, mısır, et, süt, yumurtada ise ülke ihtiyacının ciddi miktarının üretilmesi bakımından Konya’nın tarım potansiyeli yüksek bir il olduğunu belirtmiştir. Konya’da günümüz itibarıyla yaklaşık 107 bin Suriyelinin, 6100 Özbek ve Afgan asıllı bireyin yaşadığını ve bu bireylerin ildeki tarım sektörüne ciddi katkılar sunmasına rağmen sanayide de ham ürünlerin işlenmesi bakımından önemli potansiyele sahip bu ilin insan gücüne duyduğu ihtiyacın hala karşılanmadığını ifade etmiştir. Suriye’den gelen yoğun göç hareketinin açık sınır politikası ile karşılanmasından dolayı muhacir ve ensar¹ ilişkisine benzeten Baydar, İngiltere örneğini vererek ülkeye giriş yapan mülteci ve göçmenlerin meslek, barınma ve aile ile birlikte yaşam şartlarına ait bilgilerin detaylı bir şekilde kayıt altına alınmasının önemini vurgulamıştır.

¹ Muhacir kelimesi, “İman edip de Allah yolunda hicret ve cihat edenleri” ifade ederken, ensar ise “yardım etmek” anlamına gelmektedir (Demircan, 2013).

Kaynakça: Demircan, A. (2013). Siyasetin kültürel ve sosyal hayattaki yansımaları bağlamında “Ensar ve Muhacir” kavramları. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1), 7-16.

Program kapsamında, 10.15'te Türk Kızılayı Toplum Temelli Göç Programları Koordinatör Yardımcısı Ruşen Çetinkaya tarafından Türk Kızılayı Toplum Merkezlerinin tanıtımı yapılarak Türkiye genelinde aktif 15 toplum merkezinin Norveç Kızılhaçı, Alman Kızılhaçı, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Bürosu, UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu) ve Uluslararası Göç Örgütü ile işbirliği içinde geçici koruma altında yaşayan Suriyelilere yönelik sağladıkları psikososyal destek, meslek ve beceri kursları, yönlendirme ve koruma hizmetleri hakkında bir sunum gerçekleştirilmiştir. Suriyeliler özelinden yola çıkarak mültecilerin çalışma hayatına katılım, dil öğrenimi, çocukların okula erişimi, sosyal uyum ile ilgili mikro ve makro boyutlarda değerlendirilebilecek sorun ve ihtiyaçları olduğu vurgulanmıştır. Çetinkaya, yabancı uyruklu bireylerin bilgilerinin beyanlarına dayalı olarak alınması ve bu bireylerin kendi ülkelerinde aldıkları lisans diplomalarının Türkiye'de geçerli olmaması nedeniyle yaşanan sorunları da eklemiştir. Bunun yanında, Türk Kızılayı'nın geçici koruma, uluslararası koruma gibi hukuki yapı ve toplumsal kurallar ile ilgili bilgilendirme hizmetleri, erken yaşta evlilik ve sokakta çalıştırılan çocuklar gibi sorunlarla başa çıkarak çocukların okullaşmasına ve aile içi şiddetin önlenmesine yönelik faaliyetler gibi pek çok alanda ev ziyaretleri ile desteklenen çalışmalar yaptığından bahsetmiştir. Ayrıca, çocukların okula gönderilmesi için UNICEF ile birlikte sosyal yardım sunduklarını ve Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yaparak çocukların okullarda yaşadıkları en büyük sorunlardan biri olan akran zorbalığının önüne geçilmesi için seminerler düzenlediklerini ifade etmiştir. Suriye'den göç eden ailelerin göç yolunda kaybettikleri yakınlarına ulaşımın, başka bir sorunu işaret ettiğini vurgulayan Çetinkaya, Kızılay'ın aile bağlarının yeniden tesis edilmesini önemseydiğini ve bunun için beş uzmanın görevli olduğu bir program geliştirerek 19 aileyi birleştirdiklerini belirtmiştir. Kızılay'ın doğrudan çalıştay konusuna yönelik bir faaliyetinin olmamasına rağmen, sosyal ve ekonomik uyum noktasında tarım ve hayvancılık alanının önemi nedeniyle bu alandaki projelere aktarılabilir maddi kaynaklarının olduğunu belirterek sunumunu sonlandırmıştır.

Programın devamında, Türk Kızılayı Toplum Temelli Göç Programları Koordinatörlüğü, Geçim Kaynağını Geliştirme Proje Sorumlusu Merthan Gözener tarafından Türk Kızılayı Toplum Merkezi Geçim Kaynağını Geliştirme Programının tanıtımı yapılmıştır. Yaklaşık 7 yıldır yaşanan insani kriz sürecinde yararlanıcılara destek sunulduğunu belirten Gözener, son dönemde geçim kaynağını geliştirme programlarının önemli hale geldiğini ifade etmiştir. Türk Kızılayı olarak 11 ilde İl Tarım Müdürlükleriyle imzalanan protokoller aracılığıyla yararlanıcılara tarım ve hayvancılık eğitimleri, malzeme ve ekipman desteği, eğitmenlere ve yararlanıcılara ücretlerin ödenmesi noktasında destekler sağlandığını da özetlemiştir. Bunun yanı sıra, Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ile imzalanan protokol ile Toplum Merkezi bünyesinde mesleki eğitimlerin ve Türkçe eğitimlerinin devam ettiği ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının yanında göçmen, mülteci ve geçici koruma altında yaşayan yararlanıcıların da faydalandığı tüm eğitimlerin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sertifikalandırıldığı görülmektedir. Ayrıca, Üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, İl Tarım Müdürlükleri, Tarım Kredi Kooperatifleri, Ziraat Odaları ve girişimcilik konusunda uzmanlaşmış özel sektör temsilcileri ile birlikte Toplum Merkezlerinde verilen başlangıç ve ileri düzey girişimcilik eğitimlerinin yanında mentorluk hizmeti sunularak yararlanıcılarla işverenlerin bir araya gelmesi sağlanmakta ve eğitim alan yararlanıcıların işgücü piyasasına girişine destek

verilmektedir. Bu anlamda, girişimci olan yararlanıcılara malzeme ve ekipmanları karşılayabilmeleri adına 50.000 liraya kadar mali destek sağlandığını belirten Gözener, il bünyesindeki işgücü piyasası ve ihtiyaç analizlerini de yürüttüklerini ifade etmiştir. Bunun yanında, yabancı uyruklu çalışanlar ile işverenler arasındaki mevzuat açısından yaşanan bilgi eksikliğinin (çalışma izni, yabancı uyrukluların istihdam edilmesine ilişkin yasal haklar ve olanaklar gibi) giderilmesi adına Toplum Merkezleri tarafından sunulan danışmanlık ve yönlendirme hizmetleri de dikkat çekici görünmektedir. Gözener, Mardin'de 5000 dönümlük arazi üzerinde lavanta, çilek yetiştiriciliği ve Adana'da mantar yetiştiriciliği üzerine verilen tarım eğitimi örneklerini sunmuştur. Geçim kaynağının geliştirilmesi noktasında, Toplum Merkezlerinin özellikle aktif rol aldığı alanlardan biri de çalışma izni konusu olmaktadır. Bu bağlamda, uluslararası koruma altındaki yabancılar ve geçici koruma altındaki Suriyeliler için ilgili Bakanlık'tan bir çalışma izninin alınması için ödenmesi gereken harç miktarının (geçici koruma altındaki Suriyeliler için yaklaşık 300 lira, uluslararası koruma altındaki yabancılar için yaklaşık 700 lira) Türk Kızılayı tarafından ödendiği belirtilmiştir. 2015 ocak ayından itibaren günümüze kadar geçim kaynağını geliştirme programları dahilinde yaklaşık 21.000 kişinin tarım ve hayvancılık üzerine eğitim almış ve 2018 sonu itibarıyla yaklaşık 1000 kişi için ise çalışma izni harç bedelinin ödenmiş ve işverenlerle buluşturulmuş olması, Toplum Merkezlerinin faaliyet çıktılarını göstermektedir.

1.1. Çalıştayın Amacı

Çalıştayın ana amacı Konya'da mevcut tarım ve hayvancılık sektöründeki istihdam ihtiyacını belirleyerek kırsal kalkınmaya sürdürülebilir bir destek sağlamak adına sorunlara yönelik çözüm önerilerinin belirlenmesi olarak ifade edilebilmektedir. Bu amaca ilişkin,

- Yerel halkın ve Mültecilerin tarım ve hayvancılık sektöründe istihdamını gerçekleştirebilmek ve var olan istihdam oranlarını arttırmak amacıyla sektörün ihtiyaçlarını belirlemek,
- ihtiyaç duyulan işçi profilini belirlemek,
- Emek yoğun çalışma alanlarını tespit etmek,
- işgücü açığını belirlemek,
- Hâlihazırda sektörde çalışan bireylerin sorunlarını ve ihtiyaçlarını saptamak, bunları görünür kılmak
- Bireyleri güçlendirmenin yanında kırsal kalkınmaya da destek olmak,
- Kamu ve sivil toplum kurumları ile ihtiyaçlara ve sorunların giderilmesine yönelik iş birlikleri geliştirmek adına sorunların ve ihtiyaçların tartışılması çalıştayın alt amaçlarını işaret etmektedir.

1.2. Çalıştayın Kapsamı

Gerçekleştirilen çalıştayda panel oturumları ve grup çalışmaları düzenlenmiştir. Mültecilerin Konya'daki Sosyal ve Ekonomik Durumu, Geçim Kaynaklarına Erişimleri Konusunda Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri konuları tartışılarak, Konya'nın yerel dinamikleri ve ihtiyaçları hakkında tartışılmıştır. İkinci oturumda Mültecilerin İstihdamının Geliştirilmesi: Tarım ve Hayvancılık Alanı Değerlendirmesi, Sorunları ve Çözüm Önerileri tartışılmış olup, sunumlar gerçekleştirilmiştir.

Grup çalışmalarında ise katılımcılar dört gruba ayrılmış grup sorumluları modaratörlüğünde, ilgili konularda eş zamanlı tartışmalar gerçekleştirilmiştir.

Çalıştayda öncelikli olarak yabancı uyruklu bireylerin geçim kaynaklarının geliştirilmesi adına genel bilgiler yer almıştır. Suriyeliler özelinde örnek ve tespitlerle başlayan bu bölüm özellikle hukuki yapılanma ve sosyal güvenlikle ilişkili konularda tüm yabancı uyruklu bireyleri kapsayacak şekilde (hukuki statü ve kimliklendirme, mesleki eğitim, izlenen politikalar, yürütülen çalışmalar) genişletilmiştir. Konya ilindeki mevcut tarım ve hayvancılık faaliyetlerine ilişkin sorun alanları ve ihtiyaç tespitleri üzerine durulan çalıştayın diğer bölümleri grup çalışmalarıyla devam etmiş ve bu çalışmalarda katılımcıların çözüm önerilerini sunmaları beklenmiştir.

Çalıştayın amacı ve kapsamı doğrultusunda, katılımcıların panel oturumlarında ve grup çalışmalarında paylaştıkları sorunlar, konular, ihtiyaçlar ve çözüm önerileri bu rapor kapsamında çalıştay konusuna ilişkin genel bilgiler ve grup çalışması sonucunda elde edilen çıkarımlar olarak iki bölümde sunulmaya çalışılacaktır.

2. KONYA'DA YAŞAYAN MÜLTECİLERİ SOSYAL VE EKONOMİK DURUMLARI VE GEÇİM KAYNAĞINI GELİŞTİRME İLE İLGİLİ YAŞADIKLARI SORUNLAR ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME

Çalıştay programı aranın ardından öğleden önce ve sonra moderatörlerin ve konuşmacıların yer aldığı iki oturumla devam etmiştir. Bunlardan ilki olan “Mültecilerin Konya’daki Sosyal ve Ekonomik Durumu, Geçim Kaynaklarına Erişimleri Konusunda Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” isimli oturum Selçuk Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Şebnem Aslan’ın moderatörlüğünde yürütülmüştür. Bu oturumda, Konya İl Göç İdaresi Göç Uzmanı Rahime Daş, KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü Başkanı Prof. Dr. Kamil Alptekin, El-Bir Derneği Başkanı Sinan Çırık, Karatay Aykent Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürü İsa Sade ve Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğü Hayat Boyu Öğrenme Şube Müdürü Nadi Soylu tarafından konuya ilişkin bilgilendirmeler yapılmıştır. Türk Kızılay Toplum Temelli Göç Programları Koordinatörlüğü, Proje Yönetim Uzmanı Tunahan Altundaş moderatörlüğünde gerçekleştirilen diğer oturumda ise, TKDK İl Koordinatörü Hakan Doğan, Konya Organik Tarım Derneği Başkan Yardımcısı Osman Kaya, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Ahmet Koyuncu ve Konya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü AR-GE Uzmanı Mevlüt Vanoğlu paylaşımlarda bulunmuşlardır.

Bu oturumların içeriğine ilişkin bilgiler temalandırılmış ve “Suriye’deki içsavaşın etkisi, Türkiye’de yaşayan Suriyeli profili, Hukuki statü ve kimliklendirme, Hukuki statünün getirdiği haklar, Mesleki eğitim, İzlenen politikaların değerlendirilmesi, Tarım ve hayvancılık alanında mevcut durum ve yürütülen çalışmalar” şeklinde oluşturulan başlıklar altında sunulmuştur.

2.1. Suriye’deki İçsavaşın Etkisi

Suriye’de 2011 yılının Mart ayında yaşanmaya başlanan içsavaş sonrasında geçen yaklaşık yedi yıllık süreç içinde yaklaşık 20 milyon Suriye nüfusunun 11 milyonunda iç ve dış göç hareketlilikleri görülmeye başlanmıştır. Bu hareketliliğin içinde olan nüfusun ise yaklaşık 5 milyonunun ülke dışına çıktığı ve yoğunluklu olarak Türkiye, Lübnan, Ürdün, Irak gibi ülkelere giriş yaptıkları görülmüştür. Bu ülkeler karşılaştırıldığında, 2019 yılı Şubat ayı itibarıyla 3.644.3422 Suriyeli ile Türkiye’nin göç hareketliliği yaşayan nüfusun yaklaşık % 60’ını tek başına üstlenmesi dikkati çekmektedir. Bu göç hareketliliğinin en temel özellikleri düzensiz, kitlesel ve zorunlu olması şeklinde ifade edilmiştir. Suriyelilerin zorunlu göçün etkisiyle ruhsal sorunlar, psikososyal uyum sorunları, farklı kültürel ortamlara uyum sağlama noktasında pek çok sorun yaşadıkları görülmektedir. İkinci Dünya Savaşından sonraki en büyük göç hareketi olarak nitelendirilen bu hareket esnasında göç edenlerin 1,5 milyondan fazlasının da çocuk olması oturumlarda öne çıkarılan bir tespit olmuştur.

2.2. Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Profili

Türkiye’de yaşayan Suriyelilerin Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 2019 güncel verilerine göre 141.851’inin geçici barınma merkezlerinde, 3.497.854’ünün ise bu merkezlerin dışında yaşadığı düşünüldüğünde, toplam 3.639.7053 Suriyeli gibi yoğun bir kitlenin ülkede çeşitli illere dağıldığı

2 Çalıştay raporunun hazırlandığı tarih için Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nden güncel veri alınmıştır.

3 İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 21.02.2019 tarihli verisidir.

görülmekte ve Konya’nın da bu yoğunluğun yaşandığı illerden biri olduğu göze çarpmaktadır. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü oturumlarda dile getirilen Konya ilindeki bu yoğunluğu güncel olarak 106.641 Suriyeli şeklinde ifade etmektedir.

Türkiye’de yaşayan ve 25-64 yaş arası Suriyeli nüfusunun 1.360.5714 olduğu göz önünde bulundurularak aktif çalışma potansiyeline sahip bir gruba yönelik istihdam alanının genişletilmesi yönünde çalışmaların yapılmasının değeri vurgulanmıştır. Ayrıca, bu profilin yaklaşık olarak % 30’unun okur yazar olmadığı, ağırlıklı olarak eğitim düzeyinin çok düşük olduğu ve nitelikli bir mesleğe sahip olmadığı görülmektedir. Eğitim almış, nitelikli meslek sahibi olan Suriyelilerin diğer ülkelere geçiş yaptığı belirtilen oturumlarda, Suriyeli çocuklara yönelik daha ciddi politikaların düzenlenmesi ve stratejilerin uygulanması yönünde bir fikir birliğinin çıktığı söylenebilmektedir. Yaş dağılımları içinde 0-18 yaş arası Suriyeli çocuk nüfusunun 1.658.4825 olması ve büyük bir kitleyi işaret etmesi nedeniyle bu gruba özgü ayrı çalışmaların sosyal ve ekonomik uyumu güçlendireceği düşünülmektedir. Eğitim düzeyi çoğunlukla düşük olan Suriyeli nüfusunun sosyal ve ekonomik uyumlarının sağlanabilmesi noktasında, eğitimin önemli bir araç olduğu ve bu anlamda da çocukların dil öğrenmeye ve mesleki eğitime yatkınlıklarının olduğu göz önünde bulundurularak çocukların eğitiminin göçü yönetebilme ve kayıp nesil oluşturmama adına önemli olduğu vurgulanmıştır.

2.3. Hukuki Statü ve Kimliklendirme

2013 yılında yürürlüğe giren, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, temel olarak iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, ülkemize giriş yapan, ülkemizde fiilen yaşayan ve ülkemizden çıkış yapan yabancıların hakları ele alınırken, ikinci bölümde ise, mülteci, şartlı mülteci, geçici koruma gibi kavramların açıklaması yapılmaktadır. Toplum ve kurumlar açısından çoğunlukla karmaşık olabilen bu kavramların tanımlanması ve hukuki karşılıklarının ifade edilmesi önem taşımaktadır. Öncelikle, mülteci ve şartlı mülteci kavramları tanımlanacak olursa, bu iki kavram arasındaki temel fark coğrafi kısıtlılıklara göre şekillenmektedir. Başka bir anlatımla, Avrupa Birliği üyesi olan ülkelere gelen ve siyasi düşüncesi, ırkı, belli bir sosyal gruba mensubiyeti gibi nedenlerle baskı unsuruyla karşılaşmış insanlara ülkemizde mülteci statüsü verilmektedir. Bunun yanında, aynı sebeplerle Avrupa Birliği üyesi olan ülkelerin dışındaki ülkelere gelen bireylere ise şartlı mülteci tanımlaması yapılmaktadır.

Başka bir tanım boyutunu oluşturan ikincil koruma kapsamı mülteci ve şartlı mülteci statüleri için bahsedilen sebeplerden ziyade işkence, insanlık dışı onur kırıcı muamele gibi sebeplerle ülkemize gelen bireyler için oluşturulmaktadır. İlgili Kanun gereği, ülkesine geri gönderme yasağı kapsamında değerlendirilen bireylere verilen geçici koruma statüsünü, Türkiye’nin 6458 sayılı Kanun ile yeni tanıdığı söylenebilmektedir. Günümüzde, Suriyelilere verilen bu statünün temeli, kitlesel bir göç hareketi sonucu olması, savaş, kıtlık, olağanüstü hal gibi kriz durumlarını içermesi gibi sosyolojik olgulara dayanırken, ülkemizdeki hukuki süreci ise Bakanlar Kurulu kararıyla başlamıştır.

4 İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 21.02.2019 tarihli verisidir.

5 İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 21.02.2019 tarihli verisidir.

2.4. Hukuki Statünün Getirdiği Haklar

Farklı statülerin farklı hak ve yükümlülükler getirdiği düşünüldüğünde, çalışma, eğitim, sağlık gibi haklardan faydalanmaları açısından takip edilmesi gereken hukuki sürecin de farklılaşabildiği görülmektedir. Türkiye'ye giriş yapan yabancılar gerekli ikamet izinlerini aldıktan altı ay sonra çalışma izni alabilmek için ilgili kurumlara başvuru yapabilmektedirler. Düzenli göç ile ülkemize giriş yapmak isteyen yabancılar ise, ülkemize gelmeden Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü'ne elektronik başvuru yaparak önceden çalışma iznine sahip olabilmektedirler. Yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli olmasının yanında sosyal ve ekonomik uyumun sağlanması noktasında da önemli bir araç olan çalışma hakkı ve istihdam konusunda yabancıların hukuki statülerinden gelen farklılıkların bilinmesi gerekmektedir. Bu anlamda, çalışma izni açısından en temel fark, mülteci, vatansız olarak tanımlanan ve ikincil koruma altına alınmış yabancıların çalışma izni alma zorunluluklarının olmamasıdır. Bunun yanında, ülkemizde Suriyelilerden sonra nüfus olarak en yoğunluklu grubu oluşturan ve şartlı mülteci olarak tanımlanan Irak, İran ve Afganistan uyruklu bireyler ile Geçici Koruma altındaki Suriyelilerin çalışma izni almaları gerekmektedir.

Bu hukuki çerçevenin yanında, Türkiye'de çalışma alanları ve istihdam olanakları düşünüldüğünde yabancı uyruklu bireylerin tarım ve hayvancılık alanlarında özellikle mevsimlik işçi olarak çalıştıkları görülmektedir. Mevsimlik işlerde çalışacak Suriyelilerin geçici koruma kimlik ve çalışma izni muafiyet belgesi7 almaları gerekmektedir. Geçici koruma kimlik belgesini alan Suriyeliler bu belgeyi aldıktan altı ay sonra çalışma izni muafiyet belgesine başvuru yapabilmekte ve kayıtlı olduğu il bünyesinde mevsimlik işlerde çalışabilmektedir. Başka ilde çalışma talebi durumunda ise, 15 günden 908 güne kadar alınabilen yol izin belgesiyle başka illerdeki mevsimlik işlerde çalışmak mümkün olabilmektedir.

2.5. Mesleki Eğitim

Konya'da Karatay Aykent Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde hali hazırda yürütülen Suriyeli öğrencilere yönelik meslek edindirme projesi, 2017-2018 eğitim öğretim yılında 190 öğrenci ile başlamış ve içinde bulunduğumuz eğitim öğretim yılında 220 öğrenci ile devam etmektedir. Bu proje kapsamında, karşılaşılan en büyük sorun çıraklık eğitimi bünyesindeki öğrencilerin sigorta girişlerinin yapılması süreci olmuştur. Sigorta girişleri yapılarak sigorta karşılıkları ödenen öğrencilerin Belediyeler, Kızılay ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarından aldıkları sosyal yardımların kesilmesiyle temel ihtiyaçlarını karşılayamadıkları görülmüştür. Ayrıca, sigorta bedellerinin ödenmesiyle (gelir elde ediyor olmalarından dolayı) çalışan sınıfına dahil edilen öğrencilerde sağlık hizmetlerinden faydalanma noktasında (devlet finansmanından çıktıkları için) sorunlar yaşanmaya başlamıştır. Bu sürecin çocukların eğitimleri üzerindeki etkisi ise, ailesine maddi destek sağlamak isteyen öğrencilerin okuldan ayrılma riski olarak görülmüştür. İki yıllık dönemde

6 4857 sayılı İş Kanununa göre, mevsimlik işler, geçici iş ilişkisinin kurulduğu ve yılın belli dönemlerinde yapılan işleri ifade etmektedir.

7 Kişiler, buldukları ildeki İŞKUR bürosuna başvuru yaparak (geçici koruma kimlik belgesini almalarının üzerinden altı ay geçmişse, çalışma ili ve ikamet ili aynı ise) hızlı bir şekilde belgesini alabilmektedir.

8 90 günden fazla kalınması durumunda, kişinin ikamet adresini güncellemesi gerekmekte, adres değişikliği konusunda bildirimde bulunmadığı takdirde hak ve hizmetlere erişimin kısıtlanması, kimlik iptali gibi hukuki yaptırımlarla karşı karşıya gelebilmektedir.

yaşanan bu sorunlar, Belediyeler, işverenler ve çeşitli kurum/kuruluşlarla yapılan görüşmeler sonucunda çözüme kavuşturulmuştur.

Mesleki eğitim sürecindeki başka bir sorun ise dil bariyeri olarak karşımıza çıkmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı ile AB Türkiye Delegasyonu arasında Türkiye'deki Mülteciler için AB Mali Yardım Programı (FRIT) çerçevesinde imzalanan anlaşma ile başlatılan Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi (PCTES) projesi ile dil engelinin aşılması hedeflenmiştir. Bu anlamda, Kızılay, Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği gibi farklı sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılarak Suriyeli çocuklara Türkçe eğitimleri sağlanmaktadır. Bu süreçte karşılaşılan en büyük sorunlardan biri toplumun Suriyelilere yönelik olumsuz algısı şeklinde ifade edilebilmektedir. Ayrıca, yapılan sosyal yardımların denetimi ve maliyetinin hesaplanması açısından yardım sağlayan kuruluşlar arasında eşgüdümlü bir çalışma sisteminin olmaması da başka bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Konya İl Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Şube Müdürü tarafından yapılan açıklamada, bahsedilen bu sorunlara çözüm bulabilmek amacıyla Konya'da Geçici Eğitim Merkezlerinde çalışan 206 öğretmenden 15'i Türk vatandaşlığına geçmiş ve bu öğretmenlerin bir dernek kurması desteklenmiştir. Yeni açılma aşamasında olan bu dernek aracılığıyla eğitim ayağında ve sosyal yardımların dağıtımlarının takibi noktasında yaşanan sorunlara çözüm üretilmesi hedeflenmektedir.

2.6. İzlenen Politikaların Değerlendirilmesi

2011 yılında başlayan içsavaşın etkileriyle bu tarihten sonra Türkiye'ye giriş yapmaya başlayan Suriyelilere yönelik izlenen başlangıç politikaların açık sınır ile savaş gibi hayati tehlike yaratan travmatik bir olaydan kaçan insanların temel ihtiyaçlarının karşılanmasına dayandığı söylenebilmektedir. Bu anlamda, Suriyelilerin çoğunlukla barınma, yiyecek, giyecek ihtiyaçlarına odaklanarak insani yardım ve geçici koruma temelindeki politikalar öne çıkarılmıştır. Bununla birlikte, bu kriz durumuna yapılan müdahalelerle Türkiye'de Suriyelilere karşı bir 'misafir' algısı yayılmaya başlamış ancak yıllar geçtikçe bu algı yön değiştirerek Suriyelilerin 2/3'ünün kalıcı olduğu ve bunun üzerine uyumla ilgili süreçlerin güçlendirilmesinin gerekliliği konuşulur hale gelmiştir.

Başka bir açıdan değerlendirildiğinde ise, göç hareketliliği sonucu ülkemize gelen, kendi ülkelerine dönme ya da başka ülkelere gitme imkanı olmayan ve önceki bölümlerde nüfus yoğunluğu ifade edilen Suriyelilerin çalışma, sağlık, eğitim gibi yaşamla doğrudan bağlantılı haklara sahip olmaları gerektiği öne çıkmaktadır. Dolayısıyla, başlangıçta güvenlik odaklı olan politikalar son dönemde hak temelli göç politikalarına doğru gitmektedir. Bu açıdan, düzensiz göçün sebeplerini ve etkilerini göz önünde bulunduran uzun dönemli, bireylerin hakları ile devletin egemenliğini uzlaştıran dengeli ve toplumsal ve ekonomik uyum sürecini temel alan bir yaklaşımla göç politikalarının düzenlenmesi önem taşımaktadır. Düzenlenen uyum politikalarının marjinalleşme, radikalleşme, suça ve yasa dışı örgütlere yönelme, yoksulluk, sosyal istikrarsızlık ve yüksek toplumsal maliyet risklerine karşı önlemler alacak ve toplumla bütünleşmeyi sağlayacak şekilde olması gerekmektedir.

2.7. Tarım ve Hayvancılık Alanında Mevcut Durum ve Yürütülen Çalışmalar

1972 yılında nüfusun % 73'ü kırsal bölgelerde yaşarken, 2010 yılından sonra değişimin başladığı ve bu oranın % 26'ya gerilediği görülmektedir. Son yıllarda, özellikle Suriye'den ve bununla birlikte diğer ülkelerden gelen kişilerin sayıca fazlalığı ile pek çok farklı açıdan yaşanan sorunların olduğu görülmektedir. Yabancı uyruklu bireylerin tarım ve hayvancılık alanlarına yönlendirilmesi öne çıkan çözüm olanaklarından biri olarak sayılabilmektedir. Bu noktada, ülkemizde tarım ve hayvancılık alanında mevcut sorunların belli politikalar düzleminde çözüme kavuşturulması büyük önem taşımaktadır. Buna örnek vermek gerekirse, mevsimlik tarım işçiliğini düzenleyen bir yasanın olmaması ve çalışma şartlarının sadece İş Kanunu kapsamında değerlendirilmesi ailelerin istikrarlı bir şekilde bu alanlarda çalışmalarına engel olabilmektedir.

Tarım ve hayvancılık özelinde sürdürülen politikaların bu alanlarda gelişmeyi ve yatırımların artırılmasını hedeflemektedir. Bu anlamda, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, Katılım Öncesi Yatırım Aracının (Instrument for Pre-Accession Assistance- IPA) bitkisel üretimin çeşitlendirilmesi, arıcılık ve arı ürünlerinin üretimi, işlenmesi, kırsal turizm, su ürünleri yetiştiriciliği ve yenilenebilir enerji konularında kullanılarak alanın geliştirilmesini hedeflemektedir. Oturumlarda, Tarım ve Kalkınmayı Destekleme Kurumu temsilcisinin sunmuş olduğu verilerde görüldüğü üzere son 20 yıllık süreçte tarım alanındaki istihdamın azalmasına rağmen kayıt dışı istihdam da dahil her dört kişiden birinin bu alanda çalıştığı ve %83 oranında kayıt dışı istihdamın olduğu ifade edilmiştir. Tarım alanındaki maliyetlerin artışı ve ekonomide yaşanan darboğazların istihdam oranlarını olumsuz etkilediği de vurgulanmıştır.

Hayvancılık, et, peynir tesislerinin, süt toplama, süt işleme merkezlerinin açılması, makine, ekipman desteklerinin sağlanması gibi AB tarafından finansal destek sağlanan projeler bulunmaktadır. Bu projelerle günümüze kadar 1500-2000 kişinin istihdamı sağlanmış ve yaklaşık 7000 mevsimlik çalışan bulunmaktadır. Proje yapılan yatırımcılarla imzalanan sözleşme gereği 5 yıl boyunca iletişim kurulmaya devam edilmekte, tarım ve hayvancılık alanında verimliliği artırmak adına gerekli incelemeler yapılmakta ve sürdürülebilir bir istihdam stratejisi izlenmeye çalışılmaktadır. Son yıllarda, bu alandaki işletmelere bakıldığında Suriyelilerin ve Afganların yoğunluklu olarak çalıştığı görülmektedir. Yerel halkın tarım ve hayvancılık işlerine yönelik toplumdaki imaj algısı nedeniyle bu alanda çalışmayı tercih etmediği de başka bir sorun noktası olarak konuşulabilmektedir.

Konya iline özgü güncel veriler incelendiğinde, 15.852.399 lira ile Türkiye'deki tarımsal üretim değerinin % 4,9'una sahip olduğu ve 377.583 \$ ile Türkiye'ye göre % 1,8 oranında tarımsal ihracat yaptığı görülmektedir. Tarım Reformu Genel Müdürlüğü 2017 verilerine göre, Konya'da 98.405 kayıt sistemine kayıtlı çiftçi ve 1,7 milyon hektarlık kayıtlı arazi varlığı bulunmak ve bunun, 2017 verilerine göre, Türkiye'deki toplam arazi varlığının % 5,2'sini oluşturduğu görülmektedir. Tarımsal alanın kullanımına bakıldığında ise Konya'daki kullanım oranının Türkiye genelinin % 8,1'ini oluşturduğu belirtilmektedir. Konya'da tarımsal üretim değeri açısından 2002 (2.181.048 lira) yılından 2017 (15.852.255 lira) yılına ciddi bir artışın olduğu da gözlenmektedir.

Hayvancılık alanında ise, Konya'da 14.541 küçükbaş, 48.821 büyükbaş işletme de hizmet vermektedir. Konya ilinde tarım ve hayvancılık noktasında en büyük sorunlardan biri 320 mm yıllık yağış ortalamasıyla yarı kurak bir iklime sahip olması şeklinde ifade edilebilmektedir. Tarım

alanlarının % 70'inde kuru tarım yapılırken, % 30'unda sulu tarım yapılmaktadır. Konya'nın havza su bilançosuna bakıldığında ise, yenilenebilir su potansiyelinin 5.286 hm³/yıl, tüketilen yüzeysel su miktarının 1.569 hm³/yıl, tüketilen su miktarının 4.996 hm³/yıl ve tüketilen yeraltı su miktarının ise 3.427 hm³/yıl olduğu görülmektedir. 2015-2050 yılları arası küresel iklim değişikliği senaryolarına bağlı muhtemel potansiyel değişimleri incelendiğinde; YAS (Yeraltı Suları) besleniminin %10 oranında azalacağı, kullanılabilir YÜS (Yüzeysel Su) potansiyelinin 1,7 Milyar Ton, YAS potansiyelinin 2 Milyar Ton olacağı öngörülmektedir (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Konya Havzası Kuraklık Yönetim Planı-2015). Bunların yanında, bir tarım işletmesindeki birim maliyet 2016 yılı için 393.000 lira olarak hesaplanmıştır.

Tarım ve hayvancılık alanlarıyla ilgili işgücü ihtiyacını belirlemek amacıyla yapılacak analizlere, nitel ve nicel verilerle oluşturulacak veri tabanlarına ulusal, bölgesel ve illere göre havza haritalarına, ürün gruplarına göre ayrılmış eğitim programlarına ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Bunlara ek olarak, tarım ve hayvancılık alanlarında mesleki ilkelerin, etik değerlerin ve yeterliliklerin belirlenerek denetimlerin yapılması hem verimliliği hem de doğru alanlarda eğitim almış doğru kişilerin çalışması sağlanabilecektir.

3. GRUP ÇALIŞMASINA İLİŞKİN PAYLAŞIMLAR

Çalıştay programının üçüncü bölümünü oluşturan grup çalışmalarında ele alınan ihtiyaçlar ve sorunlar ile katılımcılar tarafından geliştirilen çözüm önerileri, tutulan kayıtlar üzerinden gerçekleştirilen içerik analizi ile sınıflandırılmış ve özetlenmiştir. İçerik analizi sonucunda ulaşılan temalar ve katılımcıların paylaşımları aşağıda sunulmuştur.

3.1. Sorunlar ve İhtiyaçlar

Konya'da tarım ve hayvancılık alanında yaşanan sorunların ve ihtiyaçların yerel halka ve yabancı uyruklu bireylere göre değişkenlik gösterdiği fark edilebilmektedir. Grup çalışmalarında tartışılan sorunların ve ihtiyaçların ağırlıklı olarak yabancı uyruklu bireyler üzerinden konumlandırıldığı görülmektedir. Bu anlamda, tarım ve hayvancılık alanındaki sorunların eğitim ve bilgi yetersizliğine dayandığı görülmektedir. Yabancı uyruklu bireylerin Türkçe öğrenimindeki, işverenlerin yabancı uyruklu bireylerin yasal haklarıyla ilgili bilgi eksikliklerinin karşılıklı olarak farklı sorunların yaşanmasına neden olduğu söylenebilmektedir. Bunun yanında, kültürel farklılıklar ve politikaların yetersizliği nedeniyle yaşanan sorunlar da bulunmaktadır.

Bu çıkarımlardan hareketle, grup çalışmalarında detaylandırılan sorunlar ve ihtiyaçlar "Eğitim ve politik eksikliği, Dil sorunu, Sağlık, barınma ve sosyal güvenlik sorunları ile hukuki statünün getirdiği sorunlar, Kültürel farklılık ve toplumsal algı" başlıklarıyla aşağıda sunulmaya çalışılmıştır.

Eğitim ve Politika Eksikliği

Tarım alanında insan iş gücünü duyulan ihtiyacın yoğunluğu dikkati çekmektedir. Özellikle Konya'nın geniş tarımsal çeşitliliğinin içinde yaş meyve sebze sektörünün ve sebze yetiştiriciliğinin önemli bir alana sahip olduğu üreticinin budama, hasat ve harman dönemlerinde bu alanda çalışmaya uygun kişilere ihtiyaç duyulduğu ifade edilebilmektedir. Bu iş gücünün tarımla ilgili faaliyetlerde tecrübe ve bilgiye sahip olması önem taşımaktadır. Fabrikalarda ve işletmelerde üretim aşamasının ardından ürünlerin işlenmesinde ve paketlenmesinde, mantar yetiştiriciliğinde ve hassas ürün olarak tabir edilen ve hasadı sırasında özel ilgi isteyen ürünlerin hasat edilmesinde yeterli bilgi ve deneyime sahip işgücüne ihtiyaç duyulduğunun da altı çizilebilmektedir.

Meyve ve sebzelerin yetiştirilmesi noktasında bilgi, beceri ve uygulama eksikliği tarım alanında geçim kaynağının geliştirilmesini güçleştirmektedir. Özellikle teorik bilgiden ziyade tarım alanına yönelik uygulamalı eğitimlerin düzenlenmemesinin bu alandaki gelişimleri olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Vasıflı işçilerin bulunamaması tarım alanındaki en temel sorunlardan biri gibi görünmektedir. Bununla ilgili olarak, mesleki eğitimler ve kurslara yönelik talebin azlığı ile birlikte bu eğitim ve kursların sunumu noktasında da eksiklikler bulunmaktadır.

Tarım alanında teknolojik uygulamalarla ilgili bilgi eksikliği nedeniyle zaman kaybına neden olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca, elde edilen alana özgü tecrübenin ve yeterli bilginin paylaşım sağlanacağı bir sistemin olmaması da başka bir ihtiyaç konusunu oluşturmaktadır. Makro boyutta bakıldığında, tarım alanında geçim kaynağını geliştirmekle ilgili olarak kapsamlı projelerin ve uzun vadeli politika ve stratejilerin eksikliği de bir sorun alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Başka bir açıdan değerlendirildiğinde, yabancı uyruklu bireylerin özellikle Suriyelilerin çalışma

hayatında çeşitli nedenlerle yer alamamaları ya da mesleki yeterlilikleri olmadığından dolayı istihdam edilememeleri geçim kaynağı noktasında ciddi bir sorunu oluşturmaktadır. Böyle bir tabloda, eğitim bu grup için önceliklendirilen bir konu olmaktan uzaklaşmaktadır.

Konya'nın geniş coğrafi yapısı ve ürün çeşitliliğinin olduğu bilinmektedir. Özellikle makinelik tarımın da fazlaca yapıldığı düşünüldüğünde makine kullanabilecek kişilerin istihdamının kolay olacağı ve ihtiyacı karşılayabileceği üzerine yoğunlaşabilmektedir. Bu noktada, biçerdöver operatörlüğü ve biçerdöver yağcılığı gibi teknik alanlarda istihdam ihtiyacının karşılanması gerekmektedir. Konya'nın kurak iklim yapısı düşünüldüğünde sulama işlemlerinin önemi ön plana çıkmaktadır. Verimliliği arttırmak için yoğun bir çalışma süreci olmakla birlikte damla sulama ve yağmurlama gibi çeşitli ekipmanların kurulumu, kullanımı ve toplama işlemlerinde ciddi bir ihtiyacın olduğu düşünülmektedir.

Konya'nın tarımın yanında hayvancılıkta da güçlü olduğu bunun yanında işletmelerin ve tesislerin çoğaldığı, örneğin büyükbaş hayvanların 24 saat bakıma ihtiyaç duyması nedeni ile besicilik tesislerinde, farklı kesim ve ayıklama yöntemlerinin uygulandığı et ve entegre tesislerinde, kanatlı hayvanların bulunduğu tesislerde bakım ve yumurta toplayıcılığında ve Konya'nın belli bölgelerinde yürütülen arıcılık faaliyetlerinde işgücüne duyulan ihtiyaç istihdam edilecek alanları işaret etmektedir. Bu alanında göze çarpan başka sorunlardan biri ise ürünlerin ithal edilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu alana özel olarak değerlendirildiğinde, hayvan otlatma teknikleri konusunda yaşanan bilgisizlik ve deneyimsizlik eğitim vurgusunu yansıtmaktadır. Bu anlamda özel teknikler üzerine eğitilmiş ve nitelikli çalışan en büyük ihtiyacı oluşturmaktadır. Dolayısıyla, eğitim ve alanların ihtiyacı olan doğru yetiştiricilik tekniklerinin uygulanmamasının bir sonucu olarak yansıyan verimsizlik ithal ürün olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bu nedenle, bu örüntüde süreklilik sağlanamadığı gibi istihdam olanaklarının da kısıtlandığı görülmektedir.

Konya özelinde bakılacak olursa, bölgenin coğrafi yapısının da iş alanlarının ve geçim kaynaklarının geliştirilmesinde büyük rol aldığı görülmektedir. Ova köyleri olarak sınıflandırılabilen Çumra, Karapınar, Altınekin, Kulu, Ereğli, Çeltik'in işçi işletmelerine uygun olduğu düşünüldüğünde dağ köylerinde ise işçi işletmeciliğinin az olduğu görülmektedir. Hayvancılık alanında makine ile yapılan işletmecilikten ziyade insan gücüne dayalı bir işletmeciliğin yürütülmesinin daha önemli olduğu söylenebilmektedir. Bununla birlikte, ova köylerden şehir merkezlerine yapılan göçlerin yoğunluğu bu durumu olumsuz etkilemektedir.

İşveren ile ilgili en önemli sorunlara gelince: tarım alanında elde edilen gelirin düşük olması başta gelmektedir.

Dil Sorunu

İşçi ve işveren arasındaki sosyal ve ekonomik uyumu bozan sorunlar dil, kültür farklılıkları ve çalışma şartlarına yönelik algıdaki farklılıklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarım alanında geçim kaynağının yerel halk dışında mültecilerle birlikte geliştirilmesi konusunda en büyük zorluklardan biri dil engeli olarak karşımıza çıkmaktadır. Alandaki mesleki bilgi ve beceriyi artırmak için verilecek eğitim ve düzenlenecek kurslarda tercümen vasıtasıyla sağlanacak dil desteği önemli bir ihtiyacı işaret etmektedir. Bu noktada, tarım alanında verilecek eğitim desteğinin yabancı

uyruklu bireylere yönelik uyarlanması ihtiyacı da dil engeli, kültürel farklılıklar ve geçim kaynağı arasındaki bağlantıyı ifade etmektedir. Buna bağlı olarak, Türkçe bilmeyen mültecilere yönelik dil kurslarının sayısının ve yoğunluğunun azlığı başka bir sorunu oluşturmaktadır.

Dil bariyeri her iki tarafa da (işçi ve işveren) büyük bir engel teşkil etmektedir. İşverenlerin verimli çalışma koşulları elde etmesinde, işçilerin iş süreçlerini öğrenmeleri, çalışma koşulları ve yevmiyeleri hususunda haklarını savunmaları aşamasında dil bariyeri önemli bir sorun oluşturmaktadır. Ayrıca, özellikle Afganların ve Özbeklerin ana dillerinin yapısal olarak Türkçeye yakın olmasından dolayı, dil sorunu yaşamamak adına işverenler tarafından Suriyelilere göre daha fazla tercih edilme durumları da dil sorununun başka bir değerlendirmesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sağlık, Barınma ve Sosyal Güvenlik Sorunları ile Hukuki Statünün Getirdiği Sorunlar

Sağlıklı bir ekonomik yapının ve toplumsal refahın göstergesi olarak kabul edilebilen sosyal güvenlik sistemi tarım ve hayvancılık alanlarında başlı başına bir sorun örüntüsünü sergileyebilmektedir. Tarım ve hayvancılık alanında çalışan grup sigortası yapılmadığı için risk altında olarak ifade edilebilmektedir. Özellikle Suriyelilerin kayıt dışı çalışmaları ve dolayısıyla sigorta bedellerinin ödenmemesi ve olası iş kazası ve meslek hastalıklarına yakalanma durumlarında işverenler yasal yükümlülükten dolayı sorun yaşamaktadırlar. Ayrıca, aynı sorun yabancı uyruklu bireyler açısından da farklı bir şekilde yansımaktadır. Sigortalı işlerde çalışmaları durumunda çeşitli kurum ve kuruluşlardan aldıkları yardımların kesilmesi nedeniyle Suriyeliler sigorta girişlerinin yapılmasını talep etmemektedirler. Örnek vermek gerekirse, Kızılaykart kullanıcıları yararlanıcılar tarım, gıda ve hayvancılık sektörlerinin herhangi bir aşamasında çalışma izni başvurularının yapılması ya da kayıtlarının alınmasını istememektedir. Bunun yanında, kimlik belgesi olmayan işçilerin taşeron firmalar tarafından çalıştırılması hem kaçak işçi çalıştırma hem de iş sağlığı ve güvenliği konularında sıkıntı yaratmaktadır. Kayıtsız çalışma durumunda, işverenlerin işçilere ödediği yevmiye ve ücretlerde de adaletsizlik ve eşitsizlikler oluşabilmektedir. Yevmiye ile çalışma usulünün yaygın olduğu tarım ve hayvancılık alanlarında şirketlerin anlaşığı taşeronlar yabancı çalışanlara hak ettiği yevmiyeyi ödememektedir. Bu ücret dağılımında sorun yaşayan işçi grubunun ise ağırlıklı olarak yabancı uyruklu bireylerden oluştuğu gözlenmektedir. İşverenlerin ya da taşeron firmaların denetim eksikliği hak savunuculuğu noktasında büyük sorunlara yol açmaktadır.

Ayrıca, mülteciler çalışma izninden muaf olmasına rağmen birçok işçi ve işverenin yabancı uyruklulara ilişkin iş ve çalışma mevzuatına hâkim olmamasından dolayı sorunlar yaşandığı görülmektedir. Mevsimlik tarımı doğrudan ele alan ve kapsamını belirleyen bir mevzuatın olmaması ayrıca ciddi bir sorun teşkil etmektedir.

Mevsimlik çalışanlar bütün aile bireyleriyle birlikte göç ettikleri için okula gitmeyen çocuk işçi sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Konya'da mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan kişilerin pek çoğu Şanlıurfa'dan geldiği bilinmektedir. Konya dışından gelen işçilerin pek çoğu çadırlarda barınmakta ve sosyal imkânlardan faydalanamamaktadır. Ayrıca, barınma koşullarından ve kalabalık nüfustan dolayı sağlık problemleri yaşanmaktadır. Bununla birlikte, yapılan şehir değişikliği için Suriyelilerin yol izni almamış olmaları hukuki statü ile sorunları

beraberinde getirmektedir. Başka bir taraftan, yasal olmayan yollardan diğer aile bireylerini de yanlarında getirmeleri ve dolayısıyla çocukların eğitim hayatlarının sekteye uğraması ve çalışma izni muafiyet belgelerinin alınmaması şeklindeki sorunların da barınma, sağlık, eğitim gibi temel ihtiyaçlarda sorunlara neden olduğu ifade edilebilmektedir.

Kültürel Farklılık ve Toplumsal Algı

Sosyal ve ekonomik uyumun sağlanmasında tarım alanına yönlendirilmesi düşünülen yabancı uyruklu bireylerin yaşam standartları ve kültürleriyle ilgili bilgi sahibi olunmaması makro açıdan değerlendirilebilecek başka bir sorunu işaret etmektedir. Kültürel alışkanlıkların alanla uyumu zorlaştırdığı yönünde bir algı bulunmaktadır. Çalışma yaşamına olan bakış açısı da kültürel özelliklere göre değişkenlik gösterebilmektedir. Örneğin, alanda Özbek ve Afgan uyruklu bireylerin çalışma yaşamına uyum noktasında olumlu geribildirimler alınırken Suriyeli bireylerin işe devam ve iş takibi noktasında sorun yaşadıkları ve görece zayıf kaldıkları yönünde bir genel bir görüş bulunmaktadır. Hayvancılık alanında yabancı uyrukluların demografik ve kültürel özelliklerine göre farklılıkları, bu alanda işverenler tarafından tercih unsurlarını oluşturabilmektedir. Daha açık bir anlatımla, Afganlıların genel olarak işlerine sadık, çalışkan ve güvenilir oldukları yönünde oluşan algı ve genelde çobanlık yaparak yaşamlarını sürdürmeleri nedeniyle bu alanda işçi olarak işverenler tarafından daha çok tercih edildikleri görülmektedir. Hayvancılığın üretim, yemleme, bakım, zamanlama gibi basamaklarının çok önemli olduğu eğer bunlara dikkat edilmezse işverenin zarar edeceği bilinmektedir. İstikrarlı çalışmak ve işi benimsemek çok önemlidir. Bu işlerde çalışacak kişilerin yeri geldiğinde gece uykusundan feragat edip, hayvanlara bakması gerekmektedir. İşverenler bu alanda aktif iş gücüne ihtiyaç duymaktadırlar. Buna karşın, yabancı uyruklu bireylerin çalışma alışkanlıkları kendi aralarında karşılaştırılırken yerel halk ve yabancı uyruklu bireyler arasında da iş dağılımında adaletsizliklerin olduğu da gözlenmektedir.

Tarım ve hayvancılık alanında yapılan işlerin toplumda saygınlık görmemesi de bireylerin bu alanlarda çalışma isteğini olumsuz yönde etkilemektedir. Toplumdaki bireylerle ve yabancı uyruklu bireyler arasında yaşanan sosyal uyum sorunları da çalışma hayatına etki edebilmektedir. Örneğin, Hüyük bölgesinde Konya Valiliği'nin izniyle prefabrik yapılarda yaşayan Afganların güven sorunu yaşadıkları, iletişime kapalı oldukları ve çalışma şartlarının ağırlığından dolayı performanslarında verimliliğin düşük olduğu görülebilmektedir. Başka bir örnek olarak ise, Şanlıurfa'dan Konya'ya mevsimlik işçi olarak gelen Arap kökenli bireyler ile Suriyeliler arasında zaman zaman görülen gerginlik verilebilmektedir.

Yabancı uyruklu bireylerde kültürel olarak olağan karşılanan çocuk işçiliğinin ve erken yaşta yapılan evliliklerin toplumun geneli tarafından yabancı uyrukluların "sorunlu" olarak etiketlenmesine neden olması başka bir toplumsal yansımayı ifade etmektedir. Konya'nın halen insan gücüne de ihtiyaç duyulan bölgelerinin olduğu bu bölgelerde yoğunlukla yetiştirilen ayçiçeği, fasulye, pancar ve haşhaş gibi bitkilerinin yetiştirilme aşamasında çapa işlemlerini sürdürecektir yeterlilikte yerel halkın bulunmaması bir sorun olarak belirlenmiştir. Bu nedenle de güneydoğu bölgesinden dönemlik işçilerin gelip işlemleri sürdüktükleri belirtilmiştir. Son olarak ise, tarım ve hayvancılık alanındaki sorunların medya aracılığıyla paylaşılması toplumsal algıyı olumsuz tarafa çekebilecek bir sorun olarak karşımıza çıkabilmektedir. Çoğu zaman yazılı ve görsel medya ile topluma

yansıyan mikro ve virüslere maruz kalan hayvanların piyasadaki algıyı etkilemesi ve toplumda bu hayvanların kaybı ile yaşandığı düşünülen maddi zararın alana yönelik girişimcilikleri olumsuz etkilediği görülebilmektedir.

3.2. Çözüm Önerileri

Çalıştay bünyesinde yürütülen grup çalışmalarında ortaya çıkan sorun ve ihtiyaçların başında tarım ve hayvancılık alanlarının kendine özgü faaliyetlerindeki teknik bilgi eksikliği gelmektedir. Bunun yanında, bu alanlardaki politikaların sürdürülebilir ve istihdam politikalarıyla paylaşılabilir olmamasının da bu soruna eşlik ettiği görülmektedir. Ayrıca, ülkemizde nüfus bakımından yoğun bir grubu oluşturan Suriyelilerin geçim kaynağı sorunları ile birlikte dil sorunlarının ağırlığı hissedilir boyutlara ulaşmaktadır. Çalışma hayatında görülen işverenlerden, çalışanlardan ya da sosyal güvenlik sisteminden kaynaklanan sorunların işçilerin eğitim, sağlık, barınma gibi temel ihtiyaçlarına etki ettiği ve makro açıdan tarım, hayvancılık politikalarını olumsuz etkileyerek verimliliği ve istihdam olanaklarını kısıtladığı gözlenmektedir. Bahsedilen bu sorunlara yönelik olarak geliştirilen çözüm önerileri aşağıda sunulmaktadır.

Tarım ve Hayvancılık Alanında Duyulan İşgücü İhtiyacına ve Eğitimine Yönelik Çözüm Önerileri

- Bilgi yetersizliği, toplumsal saygınlığın görece az olduğuna yönelik algı ve çalışma şartları nedeniyle yerel halk tarafından çoğunlukla tercih edilmeyen tarım sektöründeki iş gücü ihtiyacının yabancı uyruklu bireylerle karşılanması bir öneri olabilmektedir. Bir krizin fırsata çevrilmesi anlayışıyla değerlendirilebilecek bu durum, yabancı uyruklu bireylerde sosyal ve kültürel uyumun sağlanması sorununa yönelik olarak bütüncül bir şekilde ele alınarak bireylerin aileleri ile birlikte yaşamaları ve aile bağlarından kopmamaları sağlanmalıdır.
- Alanda istihdam edilecek bireylerin seçimi noktasında hayvancılık faaliyetlerinde uzman kişilerden oluşan bir kurulun görevlendirilmesi ve istihdam edilecek seçilmiş kişilere TİGEM (Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü) işletmeleri tarafından eğitim vermesi önem taşımaktadır. İstihdam edilen bireylerin işletme yakınlarında konaklamasına olanak tanınarak işyerine karşı bir aidiyet geliştirmesi desteklenmelidir.
- Yabancı uyruklu işçiler ile işveren arasında ustalık- kalfalık ilişkisinin geliştirilerek işçinin yapılan işi doğrudan yerinde ve işverenin yanında öğrenmesi sağlanmalıdır.
- Konya özelinde düşünüldüğünde, Hadim, Taşkent ve Akşehir gibi ilçelerde sera eğitimlerinin artırılması ve uygulamalı tarım eğitimlerinin geliştirilerek yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu örneklerle birlikte taşra bölgelerde tarımın geliştirilmesiyle sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amaçlanabilmektedir.
- Planlanacak eğitimlerin yabancı uyruklu bireylerin kendi ülkelerinde yaptıkları iş alanına ve sahip oldukları mesleklere göre sınıflandırılması ve uygun eğitimlerin uygun bireylere verilmesi sağlanmalıdır. Buna örnek vermek gerekirse, yabancı uyruklu birey kendi ülkesinde tarım alanında çalışmışsa, yine bu alanda eğitimler alarak geliştirilmesinin verimlilik açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

- İl Tarım Müdürlüklerinin yerellerinde bulunan işletmeler ve atölyelerle iletişim içerisinde olarak ihtiyaç duydukları iş gücünün tespit edilmesi ve toplum merkezlerinin de yabancı uyruklu kişiler ile iletişimde olup buluşmalarını sağlanabileceği belirtilmiştir. ayrıca, tarım ve hayvancılık alanından duyulan eğitim ihtiyacının karşılanması için Konya Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun desteklediği açık pozisyonlar ve eğitim olanakları için iletişime geçilmesi sunulan başka bir öneri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tarım ve Hayvancılık Alanındaki Politikaların Geliştirilmesine Yönelik Çözüm Önerileri

- Tarım alanında geçim kaynağını geliştirme noktasında mikro ve makro düzeyde ve içerikte çalıştayların, projelerin ve çalışmalarının sayısının artırılması ve sürekli hale getirilmesi gerekmektedir. Tarım politikalarının geliştirilmesi adına bu alanda faaliyet gösteren kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyonun sağlanması ve bu alandaki sorunların giderilmesi adına çalışmaların hızlandırılması gerekmektedir.
- 81 için her ilin kendine özgü bitkilerin belirlenmesi (örneğin, Konya'nın buğday yetiştiriciliğinden sorumlu tutulması) şeklindeki çalışmaların Bakanlık tarafından geliştirilmesi tarım alanında gelişimin sağlanması adına büyük önem taşımaktadır.
- Alan tesisi konusunda, Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü ve Toprak Su ve Çölleşme ile Mücadele Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nden destek alınması önerilmektedir.
- Dünya piyasasında önemli bir pazara sahip olan tıbbi aromatik bitkilerin Türkiye'de dar bir alanının olduğu fakat geliştirilmesi için bu alanda eğitimlerin verilmesi ile değeri yüksek bir alanın oluşturulabileceği düşünülmektedir. Bunun için ise üniversitelerin tıbbi aromatik bitkiler ve organik tarım bölümleri ile işbirliği içerisinde projelerin yürütülmesi değerli görülmektedir.

Sosyal Güvenlik ile İlgili Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri

- İşverenlere yönelik olarak yabancı uyruklu bireylerin tabi oldukları ilgili çalışma mevzuata ilişkin farkındalık seminerlerinin ve eğitimlerin düzenlenmesi çalışma izni nedeniyle yaşanan sorunları azaltabilecektir. Çalışma mevzuatı açısından yabancı uyruklu bireylerin sigorta girişlerinin yapılması halinde çeşitli kurumlardan aldıkları sosyal yardımların kesilmesi kaygısına yönelik ise öncelikli olarak sosyal yardımların bireylerde alışkanlık yaratabildiği algısı göz önünde bulundurulmalıdır. Daha açık bir ifadeyle, farklı kurumlardan kendi yaşamını idame ettirmeye yetecek kadar sosyal yardım alan bireyler çalışma hayatına katılımı kendileri için bir zorunluluk olarak görmeyebilmektedir. Bu noktada, sosyal yardım sağlayan kurum ve kuruluşlar arasında bir koordinasyonun sağlanması ve bu yardımların meblağ olarak mümkün olduğunca kısıtlanması bireylerin çalışma hayatına dahil olma isteklerini artıracaktır.
- Hayvancılık alanında yerel halk ya da yabancı uyruklu bireylerle çalışan işverenlere yönelik devlet ya da sivil toplum kuruluşları aracılığıyla finansman sağlanarak teşvik verilmelidir.
- Sosyal refah anlamında hak savunuculuğunun yapılabilmesi, kayıt dışı çalışmanın önlenmesi adına taşeron sektörüne yönelik denetimlerin sıklaştırılması ve standartlarının yeniden gözden geçirilmesi başka bir öneri olarak sunulabilmektedir.

Sosyal ve Kültürel Uyum Sorunlarına Yönelik Çözüm Önerileri

- Bu alanda çalışması düşünülen bireyin çalışacağı ve yerleşeceği köy ve mezralarla ve buralardaki yaşam standartlarıyla ilgili bilgilendirilmeleri, sosyal ve kültürel uyum noktasında yaşanabilecek sorunları en aza indirebilecektir.
- İŞKUR bünyesinde açılan dört günlük girişimcilik kurslarından yabancı uyruklu kişilerin de faydalanabildiği, kişilerin bu eğitimi aldıktan sonra istihdam alanları ile ilgili eğitim almak üzere tesislere yönlendirilmelerinin daha etkili olabileceği iş kurmak için hibe başvurularında da bulunabilecekleri ve süreklilik için etkili olabileceği belirtilmiştir.
- İŞKUR'un hem işletmeler ve işverenler ile hem de işe ihtiyaç duyan kişiler ile iletişiminin daha kolay olması göz önünde bulundurulduğunda bu konuda güçlü bir destek sağlayabileceği düşünülmektedir.

4. SONUÇ

Tarım ve hayvancılık sektörlerinde bilgi, beceri ve uygulamadaki yetersizlikler, yetersiz işgücü, dil ve eğitim sorunu, hukuki kimlik kayıtlarının getirdiği sorunlar, hukuki mevzuattaki yetersizlikler tüm grup çalışmalarında öne çıkan sorun ve ihtiyaç noktalarını oluşturmuştur. Bunun yanında, sivil toplum kuruluşları ile işbirliği kurulması, tarım ve hayvancılık konusunda mesleki eğitim ve kursların genişletilmesi, çalışma izinlerine yönelik çalışmaların yapılması, yol izinlerine ilişkin mevzuatın yeniden düzenlenmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

Eğitim sorununun ele alınışı bakımından farklı açılardan değerlendirilmesi gerekmektedir. Türkçe eğitimi ve okullaşma noktasında çocukların eğitim sürecinde desteklenmesinin daha verimli çıktılar elde etme noktasında önemli bir strateji olduğu ve Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılan çalışmaların bu anlamda genişletilmesi gerektiği üzerinde bir fikir birliği oluşmuştur. Öte yandan, tarım ve hayvancılık alanına özgü yetiştiricilik, modern tarım ve hayvancılık yöntemleri, makine ve ekipmanın kullanımı üzerine verilecek özel eğitimlerin mesleki eğitimlerin içinde düşünülmesi ve bunların hem finansal olarak hem de kurumlar arasında sağlanacak işbirliği ile desteklenmesinin gerekliliği bu anlamda, İŞKUR'un, Tarım ve Orman Bakanlığının, Milli Eğitim Bakanlığının ve ilgili Sivil Toplum Kuruluşlarının etkinliğinin artırılması temel öneriler arasında yer almaktadır.

Çalıştay'da üzerine durulan başka bir nokta, çalışma hayatı ve sosyal güvenlik arasında bir köprü kuran mevzuat ve hukuki statü olmuştur. Bu anlamda, hem çalışacak bireylerin haklarının savunulması hem de özellikle yabancı uyruklu çalışanları istihdam etmek isteyen işverenlere yönelik farkındalık çalışmalarının yapılmasının ve mevzuat eğitimlerinin verilmesinin önceliği vurgulanmıştır.

Oturlar boyunca öne çıkan başka bir sorun alanı ise tarım ve hayvancılık alanındaki işgücü ihtiyacının ve mesleklerin analiz edilmesi ve aynı zamanda özellikle yabancı uyruklu bireylerin kendi mesleklerinin belirlenmesi olarak karşımıza çıkmıştır. Alanın ihtiyaçları ile mevcut işgücü potansiyelinin özelliklerinin ve profilinin belirlenerek doğru bir eşleştirmenin yapılması halinde hem istihdam sorununun çözülerek sosyal sermayenin doğru ve yerinde değerlendirilmesinin sağlanabileceği hem de ilgili sektörlerde verimliliğin artırılacağı yönünde bir görüş birliği oluşmuştur.

Sonuç olarak, her oturumun temelini özellikle Suriyelilerin yaşadığı sorunun bir insanlık sorunu olarak kabul edilmesi ve yerel halk ile birlikte tarım ve hayvancılık alanında mevcut potansiyelin doğru bir şekilde kullanılarak dış kaynaklara bağımlılığın azaltılması gerektiği oluşturmuştur.

5. EKLER

5.1. EK 1 KATILIMCI LİSTESİ

5.2. EK 2

KONYA TOPLUM MERKEZİ GEÇİM KAYNAĞINI GELİŞTİRME PROGRAMI ÇALIŞTAYI

KONU: Yerel Halkın ve Mültecilerin Tarım ve Hayvancılık Sektöründe İstihdamı

25 ARALIK 2018					
09.00 – 09.30	Kayıt				
09.30 – 10.15	Çalıştay'ın Amaç ve Hedefleri Merve Renan TÜRKKULU, Konya Toplum Merkezi Yöneticisi Açılış Konuşması Seyfettin BAYDAR, Konya Tarım İl Müdürü				
10.15 – 10.45	Türk Kızılay Toplum Merkezleri Tanıtımı Ruşen ÇETİNKAYA, Türk Kızılay Toplum Temelli Göç Programları Koordinatörlüğü, Koordinatör Yardımcısı Türk Kızılay Toplum Merkezi Geçim Kaynağını Geliştirme Programı Tanıtımı Merthan GÖZENER, Türk Kızılay Toplum Temelli Göç Programları Koordinatörlüğü, Geçim Kaynağını Geliştirme Proje Sorumlusu				
10.45 - 11.00	Kahve Molası				
11.00– 12.30	<table border="1"> <tr> <td>Mültecilerin Konya'daki Sosyal ve Ekonomik Durumu, Geçim Kaynaklarına Erişimleri Konusunda Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri</td> <td>Katılımcılar Rahime DAŞ İl Göç Müdürlüğü Göç Uzmanı Prof. Dr. Kamil ALPTEKİN Karatay Üniversitesi Sosyal Hizmetler Bölüm Başkanı Sinan CIRIK Elbir Derneği Başkanı İsa SADE Karatay Aykent Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürü Nadi SOYLU İl Millî Eğitim Müdürlüğü Hayat Boyu Öğrenme Şube Müdürü</td> </tr> <tr> <td>Moderatör Prof. Dr. Şebnem ASLAN Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Bölüm Başkanı</td> <td></td> </tr> </table>	Mültecilerin Konya'daki Sosyal ve Ekonomik Durumu, Geçim Kaynaklarına Erişimleri Konusunda Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	Katılımcılar Rahime DAŞ İl Göç Müdürlüğü Göç Uzmanı Prof. Dr. Kamil ALPTEKİN Karatay Üniversitesi Sosyal Hizmetler Bölüm Başkanı Sinan CIRIK Elbir Derneği Başkanı İsa SADE Karatay Aykent Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürü Nadi SOYLU İl Millî Eğitim Müdürlüğü Hayat Boyu Öğrenme Şube Müdürü	Moderatör Prof. Dr. Şebnem ASLAN Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Bölüm Başkanı	
Mültecilerin Konya'daki Sosyal ve Ekonomik Durumu, Geçim Kaynaklarına Erişimleri Konusunda Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	Katılımcılar Rahime DAŞ İl Göç Müdürlüğü Göç Uzmanı Prof. Dr. Kamil ALPTEKİN Karatay Üniversitesi Sosyal Hizmetler Bölüm Başkanı Sinan CIRIK Elbir Derneği Başkanı İsa SADE Karatay Aykent Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürü Nadi SOYLU İl Millî Eğitim Müdürlüğü Hayat Boyu Öğrenme Şube Müdürü				
Moderatör Prof. Dr. Şebnem ASLAN Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Bölüm Başkanı					
12.30 – 13.30	Öğle Yemeği				

13.30 – 14.30	Mültecilerin İstihdamının Geliştirilmesi: Tarım ve Hayvancılık Alanı Değerlendirmesi, Sorunları ve Çözüm Önerileri Moderatör Tunahan ALTUNDAŞ Türk Kızılay Toplum Temelli Göç Programları Koordinatörlüğü, Proje Yönetim Uzmanı	Katılımcılar Hakan DOĞAN TKDK İl Koordinatörü Osman KAYA Konya Organik Tarım Derneği Başkan Yardımcısı Ahmet KOYUNCU Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Bölüm Başkan Yardımcısı Mevlüt VANOĞLU İl Tarım ve Orman Müdürlüğü AR-GE Uzmanı
14.30 – 15.30	Grup Çalışması 1. Grup – Farid Ahmad ZİYA Konu: Tarım Sektöründe Geçim Kaynağını Geliştirmeye Yönelik İhtiyaç, Sorun ve Öneriler 2. Grup – Tunahan ALTUNDAŞ Konu: Hayvancılık Sektöründe Geçim Kaynağını Geliştirmeye Yönelik İhtiyaç, Sorun ve Öneriler 3. Grup – Cihan ARSU Konu: Tarım ve Hayvancılık Alanında İstihdam ve Girişimcilik Olanakları 4. Grup – Merthan GÖZENER Konu: Tarım ve Hayvancılık Alanında İşçi ve İşverenlere Yönelik İhtiyaç, Sorun ve Öneriler	
15.30 – 15.45	Kahve Molası	
15:45 – 16.45	Grup Sunumları	
16.45 – 17.00	Genel Değerlendirme ve Kapanış	

TÜRK KIZILAY TOPLUM TEMELLİ GÖÇ PROGRAMLARI GEÇİM KAYNAĞINI GELİŞTİRME PROGRAMI

Yerel Halkın ve Mültecilerin
Tarım ve Hayvancılık Sektöründe İstihdamı Çalıştayı
SONUÇ RAPORU

